

КРЕАТИВНОСТА НА УЧЕНИЦИТЕ И НАСТАВНИЦИТЕ ВО ОДДЕЛЕНСКАТА НАСТАВА

За креативноста на учениците и наставниците многу е пишувано. Креативноста, како наставно-воспитен феномен, во педагошко-психолошката литература на различни начини се дефинира. Во литературата среќаваме и разновидни препораки како таа да се развива во непосредната наставна практика. Сето тоа може да наведе на помисла дека за креативноста сè е речено или дека за неа веќе доволно многу знаеме. Состојбата, меѓутоа, е подруга. Само еден краток престој меѓу учениците е доволен за да не разубеди дека за креативноста на учениците и наставниците во образованието малку се знае, а уште помалку и се применува. Тоа, пак, не значи дека не треба овој проблем и натаму да го истражуваме, впрочем тоа е и наша обврска.

Немам намера, во оваа пригода, да понудам своја дефиниција за креативноста на учениците и наставниците. Веќе спомнав дека постојат доволно дефиниции од познати автори и практичари. Сепак, сакам да издвојам некои свои видувања за овој проблем, воочени во непосредната практика во нашите основни училишта.

За овие неколку години работно искуство, во својство на методичар-практичар, имав доволно можности да согледам дека проблемот за креативноста на учениците и наставниците е присутен во нашето образование. За овој проблем многу често се дискутира меѓу наставниците, како на нивните одделенски колегиуми така и на наставничките совети. Најчесто е присутна критиката на постојната состојба. Се критикува стереотипноста во наставата, неоригиналноста, клишираната методика на работа, недостаток на нови и свежи идеи, замор од здодевните методи. Не се запоставени ни учениците. За нив стои тврдењето дека се незаинтересирани, неактивни, се задоволуваат со она што ќе го чујат од наставникот или со она што е содржано во учебникот. Не се поштедени ни училишните педагози, кои по својата природа на работата треба да ги инструираат наставниците на сите можни начини творештвото на учениците да дојде до полн израз, како

и да се побуди иницијативата, фантазијата, силната инспирација за нови идеи, невообичаени решенија и одговори на дадени проблемски ситуации, итн.

Во педагошко-психолошката литература одговор на сите овие прашања постои, меѓутоа практиката друго покажува. Наставниците и натаму остануваат како основни и единствени извори на знаењата. Тие сеуште го негуваат класичниот начин на предавање, со употреба на фронталниот облик на наставна работа и вербалните наставни методи. Со други зборови, наставникот вербално го изложува наставното градиво, а учениците слушаат препуштени сами на себе, иако секој за себе претставува посебна личност. Наставникот најчесто и не води сметка за тие индивидуални особености и способности и со својата произволна проценка се обраќа кон сите ученици подеднакво, замислувајќи некоја просечна средина. Освен тоа, формира и свој сопствен критериум за оценување на сите ученици подеднакво.

Наставникот ќе одговори на овие предизвици ако е во состојба радикално да ја смени својата личност и своето автократско однесување да го замени со подемократски однос кон учениците. Тој треба да биде чувствителен на секоја оригинална идеја, да умее да полемизира, да го стимулира позитивното мислење, а и самиот да биде пример за тоа, да создава топла атмосфера во одделението и со тоа да им влева сигурност на учениците, секое ново и поинакво однесување кое е нестандартно да го забележува како позитивно и да го наградува, да ги поттикнува учениците на креативно размислување. Со други зборови, да дозволи учениците да бидат дел од процесот на донесување одлуки, односно и тој да учи од учениците.

И ученикот, од своја страна, треба да е активен соработник во наставниот процес. Активен е на час ако разговара со наставникот, ако работи и истражува, ако чита повеќе книги и ако забележува сè што ќе прочита, сака да знае повеќе, љубопитен е, сака да учи, проверува што научил, не заборава.

Во таква атмосфера, каде што учењето не е присилно и наметнато, туку секогаш е во склад со способностите и интересите на ученикот, знаењето е потрајно. Во проблемската настава се развиваат интелектуалните способности на учениците, ја поттикнуваат мотивацијата, ги развива позитивните квалитети на личноста, се развива учениковата креативност и вон од училиштето, во секојдневниот живот и работа.

На крајот наместо заклучок за креативноста на учениците и наставниците во одделенската настава ќе се послужам со зборовите на проф. Адамческа, кога вели: „Активната настава претставува зафат

со високи цели, но и со сложени барања и преиспитувања. Наликува на кука која се издига постепено и постапно, бидејќи нејзините градители истовремено учат како се гради“¹.

Jasmina DELČEVA-DIZDAREVIĆ

STUDENTS AND TEACHERS CREATIVITY IN THE CLASS TEACHING

(Summary)

In our education, the creativity of the students and the teachers, is more present as a theoretical problem rather than it is applied in practice. Teachers do not stimulate the students well enough to creative thinking and the students themselves are only satisfied with what they hear from the teacher or read in the books.

To resolve this situation, mutual efforts are necessary, from both sides- the teachers and the students. The schools themselves, must also create proper conditions for this kind of work.

1. Адамческа Снежана.; Активна настава, Легис, Скопје, 1996 година, стр. 14